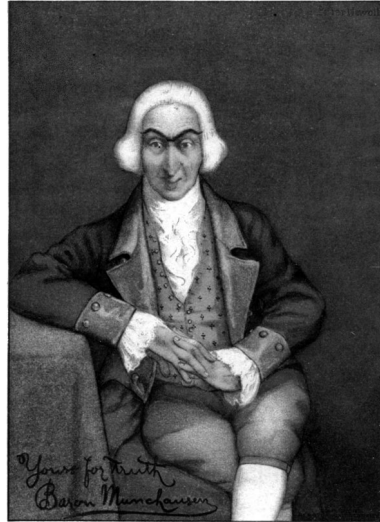

I

I Encounter the Old Gentleman

There are moments of supreme embarrassment in the lives of persons given to veracity, – indeed it has been my own unusual experience in life that the truth well stuck to is twice as hard a proposition as a lie so obvious that no one is deceived by it at the outset. I cannot quite agree with my friend, Caddy Barlow, who says that in a tight place it is better to lie at once and be done with it than to tell the truth which will need forty more truths to explain it, but I must confess that in my forty years of absolute and conscientious devotion to truth I have found myself in holes far deeper than any my most mendacious of friends ever got into. I do not propose, however¹, to desert at this late hour the Goddess I have always worshipped because she leads me over a rough and rocky road, and whatever may be the hardships involved in my wooing I intend to the very end to remain the ever faithful slave of Mademoiselle Veracité. All of which I state here in prefatory mood, and in order, in so far as it is possible for me to do so, to disarm the incredulous and sniffy reader who may be inclined to doubt the truth of my story of how the manuscript of the following pages came into my possession. I am quite aware that to some the tale will appear absolutely and intolerably impossible. I know that if any other than

I

Setkávám se se starým šlechticem

V životech lidí oddaných pravdě jsou chvíle obrovských rozpaků – skutečně mám neobvyklou životní zkušenost, že prosadit pravdu je dvakrát těžší než lež tak jasnou, že od samotného počátku nikoho neoklame. Nemůžu tak docela souhlasit se svým přítelem Caddy Barlowem, který říká, že když je člověk v úzkých, je lepší lhát hned a být s tím hotov, než mluvit pravdu, která bude potřebovat čtyřicetkrát víc pravdy k vysvětlení. Musím však uznat, že za čtyřicet let své dokonalé a svědomité oddanosti pravdě jsem se vyskytl v jámách mnohem hlubších, než do jakých se kdy dostal kterýkoliv z mých nejprohlanějších přátel. Nehodlám ale v tuto pozdní dobu opustit bohyni, které jsem vždycky sloužil, proto, že mě vodí po nerovných a kamenitých cestách, a jakkoli může být těžké se nenechat přemluvit, mám v úmyslu do samého konce paní Pravdě věrně sloužit. Všechno to prohlašuji předem, abych, jak jen jsem schopen, odzbrojil nevěřícího a přezíravého čtenáře, který může mít snahu pochybovat o pravdivosti toho, jak se rukopis následujících stránek stal mým vlastnictvím. Jsem si dobře vědom, že některým se příběh bude zdát zcela a neúnosně neuvěřitelný.

I told it to me I should not believe it. Yet despite these drawbacks the story is in all particulars, essential and otherwise, absolutely truthful.

The facts are briefly these:

It was not, to begin with, a dark and dismal evening. The snow was not falling silently, clothing a sad and gloomy world in a mantle of white, and over the darkling moor a heavy mist was not rising, as is so frequently the case. There was no soul-stirring moaning of bitter winds through the leafless boughs; so far as I was aware nothing sougled within twenty miles of my bailiwick; and my dog, lying before a blazing log fire in my library, did not give forth an occasional growl of apprehension, denoting the presence or approach of an uncanny visitor from other and mysterious realms: and for two good reasons. The first reason is that it was midsummer when the thing happened, so that a blazing log fire in my library would have been an extravagance as well as an anachronism. The second is that I have no dog. In fact there was nothing unusual, or uncanny in the whole experience. It happened to be a bright and somewhat too sunny July day, which is not an unusual happening along the banks of the Hudson. You could see the heat, and if anything had sougled it could only have been the mercury in my thermometer. This I must say clicked nervously against the top of the glass tube and manifested an extraordinary desire to climb higher than the length of the tube permitted. Incidentally I may add, even if it be not believed², that the heat was so intense that the mercury actually did raise the whole thermometer a foot and a half above the mantel-shelf, and for two mortal hours, from midday until two by the Monastery Clock, held it suspended there in mid-air with no visible means of support. Not a breath of air was stirring, and the only sounds heard were the expanding creaks of the beams of my house, which upon that particular day increased eight feet in width and assumed a height which made it appear to be a three instead of a two story dwelling. There was little work doing in the house. The children played about in their bathing suits, and the only other active

Vím, že kdyby ho někdo jiný vyprávěl mně, nevěřil bych mu. Ale navzdory těmto nedostatkům je příběh ve všech svých částech, podstatě a celkově naprosto pravdivý.

Fakta jsou ve stručnosti tato:

Začněme tím, že nebyl temný a smutný večer. Nepadal tiše sníh, nepokrýval nešťastný a ponurý svět bílým pláštěm a nad zlověstnou plání se nezvedal těžký opar, jak se to často stává. V bezlistých větvích nesténal žádný duši rozrušující nevlídný vítr. Nakolik jsem si vědom, v okruhu dvaceti mil nic neskučelo a můj pes ležící před sálajícím dřevem v krbu mé knihovny ani příležitostně nezavrčel z obavy, aby poukázal na přítomnost nebo příchod záhadného návštěvníka z jiných tajemných sfér. Ze dvou dobrých důvodů. Za prvé, stalo se to o letním slunovratu, takže oheň sálající z polen by byl v mé knihovně stejně tak výstředností jako anachronismem. Za druhé nemám psa. Ve skutečnosti v tom všem nebylo nic mimořádného ani podivného. Byl jasný a poněkud příliš slunečný červencový den, což na březích Hudsonu nebývá neobvyklé. Horko jste skoro mohli vidět, a pokud po něm něco toužilo, mohla to být jen rtuť v mém teploměru. Ta, musím podotknout, ťukala na vršek skleněné trubice a předváděla výjimečnou touhu vylézt výš, než jí délka trubice dovolovala. Mohu dodat, že najednou, i když je tomu těžké uvěřit, mezi polednem a druhou hodinou odpoledne podle klášterních hodin horko tak stouplo, že rtuť protáhla teploměr stopu a půl nad krbovou římsu a po dvě nekonečné hodiny se držela ve vzduchu bez opory. Nepohnul se ani větříček a jediný zvuk, který bylo slyšet, byl skřípot protahujících se trámů v mém domě. Toho dne se roztáhly o osm stop do šířky a dosáhly výšky, která z budovy zdánlivě dělala třípodlažní místo dvoupodlažní. V domě se toho moc nedělo. Děti si hrály v koupacích pláštích a další, kdo v tu dobu

factor in my life of the moment was our hired man who was kept busy in the cellar pouring water on the furnace coal to keep it from spontaneously combusting.

We had just had luncheon, burning our throats with the iced tea and with considerable discomfort swallowing the simmering cold roast filet, which we had to eat hastily before the heat of the day transformed it into smoked beef. My youngest boy Willie perspired so copiously that we seriously thought of sending for a plumber to solder up his pores, and as for myself who have spent three summers of my life in the desert of Sahara in order to rid myself of nervous chills to which I was once unhappily subject, for the first time in my life I was impelled to admit that it was intolerably warm. And then the telephone bell rang.

“Great Scott!” I cried, “Who in thunder do you suppose wants to play golf on a day like this?” – for nowadays our telephone is used for no other purpose than the making or the breaking of golf engagements.

“Me,” cried my eldest son, whose grammar is not as yet on a par with his activity. “I’ll go.”

The boy shot out of the dining room and ran to the telephone, returning in a few moments with the statement that a gentleman with a husky voice whose name was none of his business wished to speak with me on a matter of some importance to myself.

I was loath to go. My friends the book agents had recently acquired the habit of approaching me over the telephone, and I feared that here was another nefarious attempt to foist a thirty-eight volume tabloid edition of *The World’s Worst Literature* upon me. Nevertheless I wisely determined to respond.

“Hello,” I said, placing my lips against the rubber cup. “Hello there, who wants 91162 Nepperhan?”

vyvíjel nějakou činnost, byl pouze najatý muž, který ve sklepě lil vodu na uhlí, aby se samovolně nevžňalo.

Právě jsme obědvali, pálili svá hrdla studeným čajem a se značným nepohodlím polykali vroucí plátek studené pečeně, který jsme museli sníst ve spěchu, než ho žár dne změní v uzené. Můj nejmladší chlapec Vilík se tak potil, že jsme si vážně mysleli, že pošleme pro instalatéra, aby mu sletoval póry. Já, který jsem strávil tři léta svého života na saharské poušti, abych se zbavil nervové zimnice, kterou jsem kdysi naneštěstí trpěl, jsem poprvé v životě musel uznat, že je nesnesitelné horko. A pak zazvonil telefon.

„U Skota!“ zvolal jsem, „Kdo, hrome, si myslíte, že v takovém dni chce hrát golf?“ protože dnes se náš telefon používá jen pro domluvu nebo zrušení golfových utkání.

„Já,“ vykřikl můj nejstarší syn, jehož mluvnice dosud není v souladu s jeho činností. „Já půjdu!“

Chlapec vystřelil z jídelny a běžel k telefonu. Vrátil se za pár vteřin a prohlásil, že pán s chraplavým hlasem, jehož jméno ho nemá zajímat, si přeje mluvit se mnou v záležitosti, která by pro mě mohla být důležitá.

Neochotně jsem šel. Mí přátelé, literární agenti, si nedávno zvykli mě dohánět telefonem a já jsem se obával, že to je další ohavný pokus mi vnutit třiceti osmidílné vydání plátku Nejhorší literatura světa. Navzdory tomu jsem se moudře rozhodl odpovědět.

„Prosím,“ řekl jsem s ústy u gumového mluvítka. „Haló, vy tam, kdo volá Nepperhan 91162?“

“Is that you?” came the answering question, and, as my boy had indicated, in a voice whose chief quality was huskiness.

“I guess so,” I replied facetiously; – “It was this morning, but the heat has affected me somewhat, and I don’t feel as much like myself as I might. What can I do for you?”

“Nothing, but you can do a lot for yourself,” was the astonishing answer. “Pretty hot for literary work, isn’t it?” the voice added sympathetically³.

“Very,” said I. “Fact is I can’t seem to do anything these days but perspire.”

“That’s what I thought; and when you can’t work ruin stares you in the face, eh? Now I have a manuscript –“

“Oh Lord!” I cried. “Don’t. There are millions in the same fix. Even my cook writes.”

“Don’t know about that,” he returned instantly. “But I do know that there’s millions in my manuscript. And you can have it for the asking. How’s that for an offer?”

“Very kind, thank you,” said I. “What’s the nature of your story?”

“It’s extremely good-natured,” he answered promptly.

I laughed. The twist amused me.

“That isn’t what I meant exactly,” said I, “though it has some bearing on the situation. Is it a Henry James dandy, or does it bear the mark of Caine⁴? Is it realism or fiction?”

“Realism,” said he. “Fiction isn’t in my line.”

„Jste to vy?“ jako odpověď zazněla otázka hlasem, jehož hlavní vlastností byla, jak můj chlapec naznačil, chraplavost.

„Doufám, že ano,“ odpověděl jsem nejapně. „Ráno jsem to byl já, ale vedro mě nějak změnilo a necítím se sám sebou. Co pro vás mohu udělat?“

„Nic, ale hodně můžete udělat pro sebe,“ zněla překvapivá odpověď. „Je dost vedro na literární činnost, že?“ dodal hlas s účastí.

„Dost,“ řekl jsem já. „Pravdou je, zdá se, že tyto dny nemůžu dělat nic jiného než se potit.“

„To jsem si myslel. A pokud nemůžete pracovat, hrozí vám úpadek, že? Mám rukopis...“

„Panejo!“ vykřikl jsem. „To ne. V téhle bryndě jsou miliony. I můj kuchař píše.“

„O tom nic nevím. Ale vím to,“ odpověděl okamžitě, „že můj rukopis má cenu miliónů. A vy ho můžete mít, stačí jen říct. Jak se vám ta nabídka líbí?“

„Velmi laskavé, děkuji,“ řekl jsem. „Jaké povahy je váš příběh?“

„Má velmi dobrou povahu,“ odpověděl pohotově.

Zasmál jsem se. Ten obrat mě pobavil.

„To jsem zrovna nemyslel,“ řekl jsem, „byť se to týká věci. Je to švihák podle Henryho Jamese nebo nese znamení Cainea? Je to realismus nebo fikce?“

„Realismus,“ řekl on. „Fikce není můj obor.“

“Well, I’ll tell you,” I replied; “you send it to me by post and I’ll look it over. If I can use it I will.”

“Can’t do it,” said he. “There isn’t any post-office where I am.”

“What?” I cried. “No post-office? Where in Hades are you?”

“Gehenna⁵,” he answered briefly. “The transportation between your country and mine is all one way,” he added. “If it wasn’t the population here would diminish.”

“Then how the deuce⁶ am I to get hold of your stuff?” I demanded.

“That’s easy. Send your stenographer to the phone and I’ll dictate it,” he answered.

The novelty of the situation appealed to me. Even if my new found acquaintance were some funny person nearer at hand than Gehenna trying to play a practical joke upon me, still it might be worthwhile to get hold of the story he had to tell. Hence I agreed to his proposal.

“All right, sir,” said I. “I’ll do it. I’ll have him here to-morrow morning at nine o’clock sharp. What’s your number? I’ll ring you up.”

“Never mind that,” he replied. “I’m merely a tapster on your wires. I’ll ring *you* up as soon as I’ve had breakfast and then we can get to work.”

“Very good,” said I. “And may I ask your name?”

“Certainly,” he answered. “I’m Munchausen.”

“What? The Baron?” I roared, delighted.